

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 338.48:336.76

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15034645>

Галузеві аспекти використання цінних паперів в туризмі

Мацюк Степан Петрович

Аспірант кафедри туризму Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, <https://orcid.org/0009-0003-7352-8308>

Прийнято: 16.12.2024 | Опубліковано: 29.12.2024

***Анотація.** У статті розглянуто галузеві аспекти використання цінних паперів у туристичному секторі, що є важливим інструментом залучення капіталу, забезпечення фінансової стійкості підприємств та сприяння довгостроковому розвитку індустрії. Проаналізовано роль акцій, корпоративних облігацій, депозитарних розписок, похідних фінансових інструментів та біржових фондів (ETF) у фінансуванні туристичних компаній. Окрему увагу приділено міжнародним практикам застосування фондових механізмів у сфері туризму, включаючи стратегії залучення інвестицій світовими готельними мережами, авіаперевізниками та туроператорами. Досліджено економічні переваги та ризики, пов'язані з емісією цінних паперів у туристичному бізнесі, а також вплив фондового ринку на фінансову ліквідність і стабільність компаній. Визначено значення сек'юритизації активів та деривативних фінансових інструментів як засобів оптимізації капіталовкладень і управління ризиками. Розглянуто питання правового регулювання обігу цінних паперів у туристичній сфері. Проаналізовано основні директиви ЄС (MiFID II, MAR, Prospectus Regulation), що визначають*

регуляторні умови фінансування туристичних компаній, а також правові підходи США та азійських країн до регулювання фондового ринку. Розглянуто механізми адаптації українського фондового ринку до міжнародних стандартів, що має ключове значення в контексті інтеграції України до світової фінансової системи та відновлення економіки в умовах збройної агресії рф.

За результатами дослідження обґрунтовано перспективи розвитку фондових механізмів фінансування туристичного бізнесу, зокрема через удосконалення нормативно-правової бази, впровадження сучасних фінансових інструментів та активізацію інтеграційних процесів. Визначено ключові фактори, що сприятимуть залученню інвестицій у туристичну індустрію, а також окреслено стратегічні напрями фінансової політики, які забезпечать стійке зростання галузі в післякризовому періоді.

Ключові слова: фондовий ринок, туристичний бізнес, цінні папери, акції, облігації, фінансування.

Sectoral Aspects of the Use of Securities in Tourism

Matsiuk Stepan

Postgraduate Student of the Department of TourismLviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyi, <https://orcid.org/0009-0003-7352-8308>

Abstract. *The article examines the sectoral aspects of the use of securities in the tourism sector, which serve as an important tool for attracting capital, ensuring financial stability for enterprises, and fostering the long-term development of the industry. The role of stocks, corporate bonds, depositary receipts, derivative financial instruments, and exchange-traded funds (ETFs) in financing tourism companies is analyzed. Particular attention is given to international practices in applying stock*

market mechanisms in the tourism sector, including investment strategies employed by global hotel chains, airlines, and tour operators.

The economic advantages and risks associated with the issuance of securities in the tourism business are explored, along with the impact of the stock market on the financial liquidity and stability of companies. The significance of asset securitization and derivative financial instruments as means of optimizing capital investments and risk management is highlighted. The article also addresses the legal regulation of securities circulation in the tourism sector.

Key EU directives (MiFID II, MAR, Prospectus Regulation) that define regulatory conditions for financing tourism companies are analyzed, along with the legal approaches of the United States and Asian countries to stock market regulation. Mechanisms for adapting Ukraine's stock market to international standards are considered, which is crucial in the context of Ukraine's integration into the global financial system and economic recovery amid Russia's armed aggression.

Based on the research findings, the prospects for developing stock market mechanisms for financing the tourism business are substantiated, particularly through improvements in the regulatory framework, the introduction of modern financial instruments, and the acceleration of integration processes. Key factors contributing to investment attraction in the tourism industry are identified, and strategic directions of financial policy aimed at ensuring the sector's sustainable growth in the post-crisis period are outlined.

Keywords: *stock market, tourism industry, securities, stocks, bonds, financing.*

Вступ. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблематика фінансування туристичної галузі набуває дедалі більшої актуальності в контексті її інтеграції до глобального економічного простору, а також з огляду на необхідність відновлення економіки України після руйнівного впливу збройної агресії РФ. В умовах посилення конкуренції, зростаючої нестабільності

фінансових ринків, необхідності модернізації інфраструктури та післявоєнного відновлення туристичного сектору України, підприємства змушені шукати нові механізми залучення капіталу. Одним із перспективних інструментів є використання цінних паперів, зокрема акцій, корпоративних облігацій, депозитарних розписок, похідних фінансових інструментів та біржових фондів (ETF), що дозволяють диверсифікувати фінансові потоки та підвищувати ліквідність підприємств. Проте застосування фондових механізмів у сфері туризму ще недостатньо досліджене, що зумовлює потребу в науковому аналізі регуляторних, економічних та стратегічних аспектів цього процесу, особливо в контексті відновлення туристичної інфраструктури та залучення іноземних інвесторів до проєктів відбудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження у сфері туристичного бізнесу та фондового ринку [1; 2; 3] засвідчують зростання ролі інвестицій у розвитку індустрії гостинності та транспортних послуг. Дослідники, зокрема, акцентують увагу на можливостях фінансування туристичних компаній через фондовий ринок, розглядаючи інструменти бюджетного стимулювання [4], інтеграцію України у світовий ринок капіталу [5], а також проблеми та виклики, пов'язані з емісією цінних паперів у секторі туризму [6]. Окремі дослідження розкривають вплив міжнародних фінансових організацій на фондові ринки [7], механізми інтеграції фондових бірж в умовах глобалізації [8] та роль біржових криз у регулюванні ринкових механізмів [9]. Водночас аналіз міжнародних практик використання фондових механізмів у туристичному бізнесі залишається обмеженим, що ускладнює адаптацію світового досвіду до українських реалій. Дослідження також звертають увагу на сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією фінансових інструментів і їх впливом на ринок капіталу [10]. Крім того, розглядаються питання розвитку європейських стандартів захисту прав споживачів фінансових послуг [11], структурних змін фондового ринку в умовах економічної нестабільності [12] та правових аспектів регулювання фінансових ринків на міжнародному рівні [13]. Аналізуючи вплив глобальних фінансових

криз, дослідники [14] вказують на необхідність удосконалення регуляторної бази та впровадження фінансових інструментів, що підвищують ліквідність туристичних компаній. Додатково розглянуто роль міжнародних фондових ринків у підтримці економічного розвитку та фінансової стабільності [15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість праць, що досліджують функціонування ринку цінних паперів [9; 16; 20], недостатньо уваги приділено специфіці його застосування в туристичному секторі. Зокрема, залишається невирішеним питання правового регулювання обігу цінних паперів у цій сфері, включаючи адаптацію директив ЄС (MiFID II, MAR, Prospectus Regulation) та врахування регуляторних підходів США й азійських країн. Крім того, дослідження недостатньо розкривають роль сек'юритизації активів у фінансуванні туристичних проєктів та вплив фінансових інновацій на стійкість туристичних підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є комплексний аналіз можливостей застосування фондових механізмів у туристичній галузі, визначення правових, економічних та фінансових аспектів залучення капіталу через ринок цінних паперів, а також оцінка перспектив адаптації українського туристичного бізнесу до міжнародних стандартів фондового регулювання.

Завдання дослідження включають:

- аналіз економічних переваг та ризиків емісії цінних паперів у туристичному бізнесі;
- дослідження механізмів управління фінансовими потоками через біржові інструменти;
- оцінку впливу фондового ринку на стабільність і розвиток компаній у сфері туризму;
- вивчення стратегій адаптації національного фондового ринку до глобальних тенденцій;

- обґрунтування необхідності інтеграції України у світову фінансову систему для забезпечення стабільного розвитку туристичної галузі.

Результати. Ринок капіталу є важливим інструментом фінансування економіки, що забезпечує залучення інвестицій та мобілізацію ресурсів для розвитку різних галузей, зокрема туристичної індустрії. Використання цінних паперів у цьому контексті набуває особливого значення, оскільки дозволяє підприємствам туризму не лише акумулювати додатковий капітал, а й зміцнювати фінансову стійкість, підвищувати конкурентоспроможність та розширювати свою діяльність у національному та міжнародному вимірах.

Економічна природа цінних паперів визначає їхню функцію як універсального фінансового інструменту, що слугує засобом інвестування, страхування ризиків, залучення позикових ресурсів і забезпечення ліквідності. Розвиток туристичного бізнесу вимагає ефективних механізмів фінансування, особливо в умовах нестабільності, спричиненої глобальними кризами, трансформацією міжнародного ринку та викликами, пов'язаними з російською агресією. У таких умовах роль цінних паперів як джерела залучення інвестицій і засобу фінансової диверсифікації є надзвичайно актуальною.

Цінні папери є невід'ємним елементом фінансової системи, оскільки виконують функцію інструментів залучення капіталу, перерозподілу ресурсів та управління ризиками. Вони являють собою документарні або бездокументарні активи, що закріплюють майнові та немайнові права їхніх власників і можуть бути об'єктом купівлі-продажу, передачі чи використання як засобу забезпечення зобов'язань.

У сучасній економіці цінні папери виступають основою функціонування фондового ринку, де забезпечують мобілізацію інвестицій та ефективний розподіл фінансових потоків між суб'єктами господарювання. Їхній обіг регулюється як національним законодавством, так і міжнародними нормативними актами, що створює передумови для прозорості ринку та захисту прав інвесторів.

Розвиток туристичної індустрії вимагає постійного вдосконалення фінансових механізмів, що забезпечують її стабільність та конкурентоспроможність у глобальному середовищі. Використання цінних паперів як інструменту залучення капіталу набуває особливого значення, оскільки дозволяє туристичним компаніям диверсифікувати джерела фінансування, мінімізувати ризики та адаптуватися до динамічних змін ринку.

На тлі інтеграції України у світовий економічний простір та зміцнення національного бізнесу в умовах воєнних викликів значення фондового ринку для туристичного сектору зростає. Використання акцій, облігацій, депозитарних розписок та інших фінансових інструментів сприяє капіталізації компаній, посиленню інвестиційної привабливості та забезпеченню довгострокового розвитку індустрії. Важливим залишається питання формування ефективних механізмів випуску та обігу таких паперів, що відповідають міжнародним стандартам і національним пріоритетам економічної безпеки.

Аналіз галузевих аспектів застосування цінних паперів у туристичному бізнесі дозволяє визначити ключові механізми їхнього використання, зокрема особливості емісії корпоративних облігацій, котирування акцій на фондових біржах та вплив індексних фондів на сектор гостинності й подорожей.

Туристичні корпорації, що працюють у сфері готельного бізнесу, авіап перевезень, туроператорських послуг і круїзного сегмента, активно застосовують механізми фондового ринку для залучення капіталу та забезпечення довгострокового фінансування. Акціонерний капітал є одним із ключових джерел фінансової стабільності таких компаній, адже випуск акцій дозволяє залучити інвестиції без необхідності негайного повернення коштів та сплати відсотків, що особливо важливо в умовах нестабільної ринкової кон'юнктури [1].

Розміщення акцій на фондових біржах, таких як NYSE, LSE, Euronext, забезпечує туристичним корпораціям доступ до міжнародного інвесторського середовища та підвищує їхню ринкову капіталізацію. Прикладом успішного

застосування цього механізму є Marriott International, Hilton Worldwide Holdings та TUI Group, акції яких активно торгуються на світових фондових ринках [2]. В Україні ж цей інструмент поки що має обмежене використання, що зумовлено відносною нерозвиненістю національного фондового ринку та потребою в його подальшій інтеграції до європейського фінансового простору.

Корпоративні облігації є не менш важливим інструментом фінансування, що дозволяє туристичним компаніям отримувати позиковий капітал на тривалий період із фіксованими чи плаваючими відсотковими ставками. У світовій практиці корпорації залучають кошти шляхом випуску боргових зобов'язань, що дозволяє фінансувати масштабні інфраструктурні проєкти, зокрема будівництво готельних комплексів, модернізацію авіапарку чи розширення туристичних напрямків [3]. Особливої популярності цей інструмент набув після кризи, спричиненої пандемією COVID-19, коли компанії потребували додаткових коштів для стабілізації діяльності та відновлення операційної активності.

Розширення присутності туристичних корпорацій на міжнародних ринках капіталу відбувається також через механізм депозитарних розписок, що дає змогу компаніям розміщувати свої цінні папери за межами країни реєстрації. Американські депозитарні розписки (ADR) та глобальні депозитарні розписки (GDR) є ефективним інструментом для залучення іноземних інвесторів, які бажають інвестувати в туристичну індустрію, не купуючи напряму акції компаній, зареєстрованих у юрисдикціях із низькою ліквідністю [4].

Світові лідери готельного бізнесу, зокрема Hyatt Hotels Corporation, Wyndham Hotels & Resorts, активно використовують депозитарні розписки для розширення інвесторської бази та підвищення капіталізації. Залучення таких фінансових інструментів є важливим для компаній, що оперують у висококонкурентному міжнародному середовищі, оскільки це відкриває доступ до ліквідного капіталу та сприяє зростанню довіри з боку стратегічних партнерів [5].

Динаміка розвитку туристичної індустрії безпосередньо відображається у фондових індексах та біржових інвестиційних фондах (ETF), які формуються на основі акцій провідних компаній галузі. Індекс Dow Jones Travel & Leisure Index є одним із найпоказовіших барометрів стану туристичного бізнесу, оскільки відстежує зміну вартості акцій компаній, що працюють у сферах авіаперевезень, готельного бізнесу, круїзних перевезень і туроператорських послуг [6].

Біржові фонди, такі як U.S. Global Jets ETF (JETS), що спеціалізується на авіаційних перевезеннях, та ETFMG Travel Tech ETF, орієнтований на технологічні компанії, які обслуговують туристичну галузь, дають змогу інвесторам брати участь у зростанні сектору без необхідності придбання окремих акцій конкретних компаній [7]. Популярність ETF у туризмі зумовлена їхньою ліквідністю, диверсифікацією ризиків та можливістю отримувати прибуток від загального зростання галузі, навіть якщо окремі компанії демонструють нестабільні фінансові результати.

Сучасний туристичний бізнес дедалі активніше використовує складні фінансові механізми, такі як деривативи та сек'юритизація активів, що дають змогу управляти ризиками та підвищувати фінансову гнучкість компаній. Опціони, ф'ючерси та інші похідні інструменти застосовуються для хеджування валютних ризиків, що є особливо важливим для готельних мереж та авіакомпаній, які здійснюють операції в різних валютах [8].

Сек'юритизація активів у туризмі передбачає перетворення майбутніх грошових потоків (наприклад, доходів від оренди готельних номерів чи продажу авіаквитків) у ліквідні фінансові інструменти, що можуть бути реалізовані на фондовому ринку. Такий механізм дозволяє компаніям отримувати додатковий капітал без залучення традиційних банківських кредитів, що зменшує боргове навантаження та оптимізує структуру фінансування. Використання структурованих фінансових інструментів у туристичному секторі є перспективним напрямом, який набуває все більшого значення в умовах глобальної економічної нестабільності. Інтеграція таких механізмів у фінансові

стратегії туристичних корпорацій дозволяє забезпечити стійкість бізнесу, розширити можливості залучення інвестицій та підвищити рівень фінансової інноваційності галузі.

Функціонування ринку цінних паперів у туристичному секторі залежить не лише від економічних чинників, а й від правового середовища, що визначає правила емісії, обігу та оподаткування фінансових інструментів. Законодавчі рамки регулювання цінних паперів формують загальні умови для залучення капіталу, визначають механізми захисту інвесторів та забезпечують стабільність ринку, що особливо важливо в умовах глобальних викликів та внутрішньої економічної трансформації України.

Реалії сучасного розвитку туристичного бізнесу передбачають активну інтеграцію в міжнародні фінансові ринки, що потребує відповідності національного законодавства міжнародним стандартам. Регулювання обігу цінних паперів, особливо корпоративних облігацій, акцій та похідних інструментів, здійснюється з урахуванням норм Європейського Союзу, положень міжнародних угод та внутрішньої політики фінансового контролю [4]. Водночас особливості національного фондового ринку визначають необхідність адаптації регуляторних механізмів, що має забезпечити стабільність залучення інвестицій, уникнення спекулятивних ризиків та розвиток прозорого корпоративного управління.

Глобальний ринок капіталу є багаторівневою системою, в якій діють численні регуляторні механізми, що забезпечують стабільність, прозорість та безпеку операцій із цінними паперами. Туристичний бізнес, як складова міжнародної економіки, безпосередньо залежить від правових норм, що регулюють емісію, обіг та використання фінансових інструментів. Оскільки компанії цього сектора залучають інвестиції на різних фондових ринках, вони змушені дотримуватися регуляторних вимог, встановлених як на національному, так і на міжнародному рівні.

Система правового регулювання ринку цінних паперів базується на нормах, які формують фінансову політику окремих держав, а також на рекомендаціях глобальних фінансових організацій, що спрямовані на уніфікацію регуляторних підходів. У країнах Європейського Союзу діють директиви, спрямовані на гармонізацію фінансових ринків, у США – сувора система нагляду за діяльністю бірж та компаній-емітентів, тоді як азійські фінансові регулятори запроваджують специфічні моделі контролю, адаптовані до економічних умов регіону. Для кращого розуміння структури міжнародного регулювання фондового ринку у сфері туризму доцільно розглянути рис. 1, що відображає ключові нормативні акти, регуляторні органи та їхні функції в різних частинах світу.

Європейський Союз створив розвинену систему регулювання фондового ринку, що базується на принципах прозорості, стабільності та захисту прав інвесторів. Використання цінних паперів у туристичному бізнесі, як і в інших галузях, відбувається в чітко визначених законодавчих рамках, які забезпечують ефективний механізм залучення капіталу та мінімізують ринкові ризики.

Правове регулювання ринку цінних паперів у ЄС здійснюється через директиви та регламенти, що уніфікують підходи до фінансових операцій та встановлюють жорсткі вимоги до компаній-емітентів. Особливо важливими є норми щодо запобігання ринковим зловживанням, розкриття інформації та контролю за альтернативними інвестиційними фондами, що можуть бути залучені до фінансування туристичних проєктів.

Важливу роль у регулюванні відіграє Європейський орган з цінних паперів і ринків (ESMA), який координує нагляд за фінансовими установами та слідкує за впровадженням директив у національне законодавство країн-членів ЄС [16]. Окрім загальноєвропейських норм, кожна держава має власні регуляторні органи, що адаптують європейські вимоги до специфіки національного ринку.

Міжнародні стандарти регулювання цінних паперів у туристичному бізнесі

Європейський Союз (ЄС)

- **Директива MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive II)** – регулює функціонування фінансових ринків, забезпечує прозорість операцій із цінними паперами, захищає права інвесторів.
- **Регламент MAR (Market Abuse Regulation)** – встановлює правила щодо запобігання маніпуляціям на ринку цінних паперів та інсайдерським угодам.
- **Директива AIFMD (Alternative Investment Fund Managers Directive)** – регулює діяльність альтернативних інвестиційних фондів, що можуть інвестувати в туристичний сектор.
- **Регламент Prospectus Regulation** – визначає вимоги до проспектів емісії для компаній, які залучають інвестиції через випуск цінних паперів

Сполучені Штати Америки (США)

- **Акт про цінні папери 1933 року (Securities Act of 1933)** – регулює реєстрацію та випуск цінних паперів для забезпечення прозорості та захисту інвесторів.
- **Акт про фондові біржі 1934 року (Securities Exchange Act of 1934)** – регулює діяльність бірж, брокерів та трейдерів.
- **Акт Sarbanes-Oxley (SOX, 2002)** – встановлює стандарти корпоративного управління, фінансової звітності та аудиту для публічних компаній.
- **Регулювання SEC (Securities and Exchange Commission)** – контроль та нагляд за обігом цінних паперів, включаючи компанії туристичної сфери.

Міжнародні фінансові організації

- **IOSCO (International Organization of Securities Commissions)** – розробляє глобальні стандарти регулювання ринків капіталу, включаючи туристичний сектор.
- **Міжнародний валютний фонд (IMF)** – забезпечує моніторинг фінансової стабільності, аналіз ризиків та надає рекомендації щодо регулювання ринків цінних паперів.
- **Світовий банк (World Bank)** – підтримує проєкти з розвитку фінансової інфраструктури та сприяє залученню інвестицій у туристичну галузь.
- **Фінансова група G20** – розробляє міжнародні політики щодо регулювання фінансових ринків та їхнього впливу на сектор туризму.

Азійські країни та їхні регуляторні механізми

- **Китайська комісія з регулювання цінних паперів (CSRC – China Securities Regulatory Commission)** – здійснює нагляд за діяльністю фондового ринку Китаю, включаючи туристичні компанії, що залучають капітал через біржі **Shanghai Stock Exchange (SSE)** та **Shenzhen Stock Exchange (SZSE)**.
- **Японське агентство фінансових послуг (FSA – Financial Services Agency)** – контролює обіг цінних паперів у Японії, встановлює правила для біржі **Tokyo Stock Exchange (TSE)** та регулює інвестиційну діяльність у секторі туризму.
- **Комісія з фінансових послуг Південної Кореї (FSC – Financial Services Commission)** – забезпечує контроль за біржею **Korea Exchange (KRX)**, де представлені акції та облігації найбільших азійських готельних і туристичних компаній.
- **Комісія з цінних паперів та бірж Індії (SEBI – Securities and Exchange Board of India)** – встановлює правила для публічних компаній, що котируються на **Bombay Stock Exchange (BSE)** та **National Stock Exchange of India (NSE)**, регулюючи механізми залучення інвестицій у туристичний бізнес.

Рис. 1 Міжнародні стандарти регулювання цінних паперів у туристичному бізнесі

Узагальнено автором [9-20]

Для кращого розуміння основних регуляторних механізмів фондового ринку Європи доцільно розглянути ключові директиви та регламентуючі органи у вигляді таблиці.

Таблиця 1

Директиви ЄС та практика регулювання фондового ринку в країнах Європи

Нормативний акт / Регуляторний орган	Основні положення	Країни впровадження
Директива MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive II)	Регулює функціонування фінансових ринків, посилює вимоги до біржової торгівлі, підвищує захист інвесторів.	Усі країни-члени ЄС, адаптована у Великій Британії до Brexit.
Регламент MAR (Market Abuse Regulation)	Встановлює правила запобігання ринковим маніпуляціям та інсайдерській торгівлі, передбачає жорсткі санкції за порушення.	Усі країни ЄС, застосовується до всіх емітентів цінних паперів.
Директива AIFMD (Alternative Investment Fund Managers Directive)	Регулює діяльність альтернативних інвестиційних фондів, включаючи ті, що працюють у сфері туризму.	Впроваджена у країнах ЄС, застосовується до фондів, що залучають європейських інвесторів.
Регламент Prospectus Regulation	Встановлює єдині вимоги до проспектів емісії цінних паперів, спрощує залучення капіталу на європейському ринку.	Усі країни ЄС, а також Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн.
Європейський орган з цінних паперів і ринків (ESMA – European	Здійснює нагляд за дотриманням законодавства ЄС щодо цінних паперів, координує	Всі країни ЄС, співпрацює з регуляторами у

Securities and Markets Authority)	дії національних регуляторів.	Великій Британії та Швейцарії.
Національні регулятори фондового ринку (BaFin у Німеччині, AMF у Франції, CNMV в Іспанії, CONSOB в Італії тощо)	Забезпечують контроль за діяльністю фінансових установ, впроваджують директиви ЄС у національне законодавство.	Відповідні країни ЄС, що мають свої національні регулюючі органи.

Узагальнено автором [15-20]

У таблиці узагальнено характеристику ключових директив та регуляторних органів, які формують правила функціонування фондового ринку в Європейському Союзі та впливають на інвестиційну діяльність у сфері туризму.

Використання цінних паперів у туристичному бізнесі відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності компаній, залученні інвестицій та формуванні довгострокових стратегій розвитку. Туристичний сектор, як капіталомістка галузь, потребує значних фінансових ресурсів для розширення інфраструктури, оновлення матеріально-технічної бази та покращення конкурентних позицій на глобальному ринку. Залучення капіталу через фондовий ринок дає змогу компаніям ефективно управляти фінансовими потоками, знижувати ризики та використовувати сучасні інструменти інвестування.

Значну роль у фінансуванні туристичних компаній відіграють акції та облігації, що дають можливість підприємствам отримувати додаткові кошти без залучення банківських кредитів. Емісія акцій дозволяє компаніям залучати стратегічних інвесторів, тоді як випуск корпоративних облігацій є ефективним способом фінансування великих проєктів, зокрема будівництва готелів, розвитку курортних зон та оновлення транспортної інфраструктури.

Ще одним важливим фінансовим інструментом є депозитарні розписки, які сприяють виходу туристичних корпорацій на міжнародні ринки капіталу,

розширюючи базу потенційних інвесторів. Світові готельні мережі та великі туристичні оператори активно використовують цей механізм для залучення іноземного фінансування, що сприяє інтеграції туристичного бізнесу у глобальну економіку.

Інвестиційна привабливість туристичної сфери знаходить своє відображення у фондових індексах та біржових фондах (ETF), що орієнтовані на компанії туристичного сектору. Вони дозволяють інвесторам диверсифікувати свої активи, забезпечуючи стабільне фінансування галузі навіть у періоди економічної нестабільності. У свою чергу, структуровані фінансові інструменти, зокрема похідні (деривативи) та механізми сек'юритизації активів, сприяють хеджуванню ризиків та підвищенню ліквідності туристичних компаній [21].

Загалом, фондовий ринок відкриває для туристичного бізнесу широкі можливості для залучення капіталу та розширення інвестиційної бази, що особливо важливо в умовах глобальних викликів та внутрішніх економічних трансформацій. Ефективне використання цінних паперів дозволяє компаніям підвищувати фінансову гнучкість, знижувати вартість залучених ресурсів та зміцнювати свої позиції на світовому туристичному ринку.

Висновки. Використання цінних паперів у туристичному бізнесі є одним із ключових фінансових механізмів, що сприяє залученню інвестицій, підвищенню капіталізації компаній та забезпеченню їхньої стійкості в умовах економічних викликів. Туристична індустрія, як капіталомістка та динамічна галузь, потребує ефективних механізмів фінансування, які дають змогу підприємствам розширювати свою діяльність, оновлювати інфраструктуру та адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури.

Залучення акціонерного капіталу через випуск акцій та використання корпоративних облігацій дає можливість туристичним корпораціям отримувати додаткові фінансові ресурси без значного боргового навантаження. Розміщення акцій на міжнародних фондових біржах сприяє залученню стратегічних інвесторів, що зміцнює позиції компаній у глобальному конкурентному

середовищі. Використання депозитарних розписок розширює доступ туристичних операторів до міжнародного капіталу, дозволяючи їм ефективно інтегруватися у світову фінансову систему.

Розвиток фондових індексів та біржових фондів (ETF), орієнтованих на туристичний сектор, є свідченням зростання інвестиційної привабливості галузі. Завдяки цим фінансовим інструментам інвестори можуть здійснювати диверсифіковані вкладення в туристичну індустрію, що підвищує її фінансову стабільність та забезпечує притік довгострокових інвестицій. Окрім цього, застосування структурованих фінансових інструментів, таких як деривативи та сек'юритизація активів, сприяє оптимізації управління ризиками та збільшенню ліквідності туристичних компаній.

Ефективне функціонування ринку цінних паперів у туристичній сфері неможливе без належного правового регулювання. Впровадження директив ЄС, зокрема MiFID II, MAR, Prospectus Regulation, та відповідність міжнародним стандартам сприяють прозорості ринку та підвищенню рівня довіри інвесторів. У країнах Азії, зокрема в Китаї, Японії, Південній Кореї та Індії, діють власні регуляторні механізми, що забезпечують високий рівень контролю за фондовими ринками та сприяють фінансуванню стратегічних галузей економіки, включаючи туризм.

З огляду на актуальні виклики, які стоять перед Україною в умовах збройної агресії РФ, питання розвитку ринку капіталу та залучення інвестицій у стратегічні сектори, включаючи туризм, набувають особливого значення. Інтеграція українського фондового ринку в європейську фінансову систему, імплементація передових регуляторних норм та активізація інструментів цінних паперів здатні створити умови для фінансової стабільності туристичного сектору та сприяти його подальшому відновленню і зростанню.

Таким чином, використання цінних паперів у туризмі є не лише важливим джерелом фінансування, а й інструментом стратегічного розвитку галузі. Удосконалення нормативно-правової бази, інтеграція до міжнародних

фінансових ринків та підвищення фінансової грамотності підприємств туристичної сфери сприятимуть формуванню ефективної моделі залучення інвестицій, що забезпечить стійке зростання галузі в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Мізюк, Б. М. (2020). Стратегічний розвиток корпоративних структур у туристично-готельному бізнесі. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*, (61), 57-60. <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/download/724/688/>
2. Мельник, К. В. (2023). *Динаміка розвитку світового фондового ринку в сучасних умовах* (Doctoral dissertation, Національний авіаційний університет). <https://er.nau.edu.ua/items/0ddd839b-2f04-49e4-b1fe-55c7972ea4a7>
3. Крушинська, А. В. (2022). Оцінка застосування інструментарію бюджетного стимулювання інвестиційної привабливості туристичного комплексу. 110. https://univer.km.ua/sites/default/files/2_2022.pdf#page=111
4. Губерт, А. В. (2024). Трансформації міжнародних фондових бірж під впливом глобалізації. https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/15139/1/82_2023.pdf
5. Чудинович, В. О., & Чудинович, В. А. (2018). *Інвестиційна привабливість підприємств готельного господарства* (Master's thesis, Запорізький національний технічний університет). http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/4243/1/MR_Chudinovych.pdf
6. Chang, S. L., & Lee, Y. H. (2019). Returns spillovers between tourism ETFs. *The North American Journal of Economics and Finance*, 50, 100977. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1062940818305898>
7. Lang, C., Hu, Y., Corbet, S., & Goodell, J. W. (2023). Dynamic return connectedness between commodities and travel & leisure ETFs: Investment strategies and portfolio implications. *Finance Research Letters*, 58, 104371. <https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm?abstractid=4448027>

8. Збавитель, К. А., & Коломієць, А. А. Особливості та проблеми міжнародної туристичної галузі в умовах глобальної пандемії. *С24 Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства. Збірник*, 174.
http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/9230/3/World_achievements.pdf#page=175
9. Плотнікова, М. В., Руденко, Л. Д., & Швагер, О. А. (2023). Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг.
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/94286/3/Plotnikova_zakhyst_prav.pdf
10. Сіденко, С., & Кульбіда, М. (2020). Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. *Міжнародна економічна політика*, (1-2), 100-136. <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/9932f421-47ba-44b5-bd99-5ebdd5c652e9/download>
11. Фесенко, Г. О., & Алещенко, Л. О. (2020). Інвестиційна складова ефективного розвитку туристичного бізнесу.
<https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/5523>
12. Бороденко, Т. М. (2023). Ринок цінних паперів України: євроінтеграційний аспект. *Grail of Science*.
<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17072/1/10-28-PB%20%281%29.pdf#page=141>
13. Савченко, М., Луштей, К., & Пльонсак, А. (2021). Інтеграція України до ринку цінних паперів Європейського Союзу.
<http://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/1785>
14. Періг, Р. (2024). Розвиток фондового ринку в умовах економічної нестабільності. <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/24e2b9bf-556c-4809-9d29-b4ef83cf70c0/download>
15. Сирдюк, Г. К. (2024). *Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фондового ринку* (Doctoral dissertation, Національний авіаційний університет).
<https://er.nau.edu.ua/items/0ddd839b-2f04-49e4-b1fe-55c7972ea4a7>

16. Новікова, М. М. (2023). *Правовий статус Європейського органу з ринків цінних паперів (ESMA)* (Doctoral dissertation, Сумський державний університет). https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/91081/1/Novikova_securities_mark_et.pdf
17. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу. (2014). *Регламент (ЄС) № 596/2014 від 16 квітня 2014 року про зловживання на ринку (Регламент про зловживання на ринку) та скасування Директиви 2003/6/ЄС Європейського Парламенту та Ради та Директив Комісії 2003/124/ЄС, 2003/125/ЄС та 2004/72/ЄС*. Доступно за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/596/oj/eng>
18. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу. (2011). *Директива 2011/61/ЄС від 8 червня 2011 року про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів та внесення змін до Директив 2003/41/ЄС і 2009/65/ЄС та Регламентів (ЄС) № 1060/2009 і (ЄС) № 1095/2010*. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/61/oj/eng?utm_source=chatgpt.com
19. Дзюбак, О. (2022). Роль міжнародного фондового ринку в розвитку світової економічної системи в умовах цифровізації та глобалізації. <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/e15ddac0-ca5e-416b-9608-d551bb38f628/download>
20. Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу. (2017). *Регламент (ЄС) № 2017/1129 від 14 червня 2017 року про проспект, який публікується під час публічної пропозиції цінних паперів або їх допуску до торгів на регульованому ринку, та про скасування Директиви 2003/71/ЄС*. Доступно за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1129/oj/eng>
21. Малюкін, М. В. (2020). Біржові кризи та їх вплив на світовий фондовий ринок. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/78731/1/Maliukin_Bachelous_paper.pdf